

BØRNE- KONFIRMAND IDEKATALOG

FOLKEKIRKENS
UDDANNELSES- OG VIDENSCENTER

Indhold

1. Indledning // 3

2. Ideer til inspiration // 5

Tema 1: Kristendomsformidling med en legende, sansende og erfaringsbaseret tilgang // 7

Tema 2: At pakke børn ind i kristendommens gode, stærke fortællinger // 11

Tema 3: Kirkens rum er ladet med betydning // 15

Tema 4: Skab gode relationer før, under og efter et børnekonfirmandforløb // 19

Tema 5: Tænk bevidst i strukturen for børnekonfirmandforløbet, så det passer til det lokale børne- og kirkeliv // 24

Tema 6: Skab et åndehul i børns hverdagsliv med tid til at puste ud og ånde ind // 29

Tema 7: En del af noget større! // 33

Tema 8: Børnekonfirmander med særlige behov // 37

3. Tweens og børnekonfirmander: Hvem er de, og hvad er bestemmende for deres fritidsvalg? // 43

4. Opsamling – Inspiration og Next Practice // 47

1. Indledning

Hvorfor skal børn deltage i et børne-, mini- eller juniorkonfirmandforløb? Hvad er vigtigt at formidle i forhold til et børneliv i dag? For at fremtidssikre børnekonfirmandforløb, der er tilpasset de aktuelle rammer for børns skole- og fritidsliv, er der brug for viden om, hvilke elementer der understøtter et godt, attraktivt og velfunderet børnekonfirmandforløb. Desuden er der brug for viden om, hvad børnekonfirmandforløb kan bidrage med i børns hverdagsliv og dermed også viden om, hvad der er på spil i hverdags- og fritidslivet hos tweens.

Folkeskolereformen og Anordning om børnekonfirmandundervisning og konfirmation, begge fra 2014, har ændret rammerne for folkekirkens møde med børnekonfirmander og deres familier. Derfor har vi været på jagt efter både succeshistorierne og udfordringerne i arbejdet med børnekonfirmander. Nogle af disse erfaringer og ideer er samlet i dette idekatalog med udgangspunkt i otte udvalgte temaer, vi har fået øje på under en landsdækkende børnekonfirmandundersøgelse. Hvert tema motiveres med baggrundsviden og citater, hvorefter konkrete ideer og refleksionsspørgsmål kan inspirere til arbejdet med børnekonfirmander i det enkelte sogn. I afsnittene med eksempler henvises der til aktiviteter, der ligger på Konfirmandcenter.dk.

Aktiviteterne kan enten søges frem direkte på hjemmesiden eller tilgås via de links, der er sat ind i den elektroniske PDF-udgave af denne udgivelse. PDF-udgaven findes på www.fkuv.dk og www.konfirmandcenter.dk. Det er vort håb, at dette idekatalog kan inspirere landets menighedsråd, præster og børnekonfirmandundervisere i arbejdet med den fremtidige udvikling af både form, rammer og indhold af børnekonfirmandforløb.

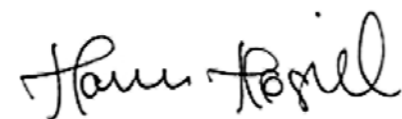
Børnekonfirmandundersøgelse

Som en del af en toårig børnekonfirmandundersøgelse og på baggrund af en erfaringsindsamling, der er foretaget i efteråret 2018 og foråret 2019 blandt store og små sogne både på landet og i byen, præsenteres dette idekatalog. Baggrund og begrundelser for ideerne stammer fra undersøgelsen, 34 feltbesøg og interviews med børnekonfirmandundervisere og supplerende interviews med børn og forældre. Tak til præster, kirke- og kulturmedarbejdere, resursepersoner, børnekonfirmander, forældre, frivillige og lærere, som har inviteret os med indenfor og som har delt ud af deres ideer, tanker og refleksioner. Tak til Lars Nymark Heilesen for fagligt bidrag til Tema 8.

Børnekonfirmandundersøgelsen er iværksat af Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, FUV¹, og projektet ledes af teologisk medarbejder Hanne Høgild fra FUV og Konfirmandcenteret. Projektet og idekataloget er lavet i samarbejde med Suzette Munksgaard, Center for Ungdomsstudier, CUR². Projektet har været fulgt af en følgegruppe med repræsentanter fra Landsforeningen af Menighedsråd, Præsteforeningen, biskopperne, Konfirmandcenteret samt Fagforeningen for kirke- og kulturmedarbejdere. Tak for bidrag og inspiration også derfra.

I håb om at disse ideer må være med til at kvalificere og inspirere alle, der arbejder med børnekonfirmander eller skal i gang med børnekonfirmandforløb.

God læselyst!

Hanne Høgild,
teologisk medarbejder,
FUV, Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter

FOLKEKIRKENS
UDDANNELSES- OG VIDENSCENTER

¹ FUV, Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter er den fælles folkekirkelige aktør på uddannelses-, videns- og udviklingsområdet i Danmark. Se mere på www.fkuv.dk

² CUR, Center for Ungdomsstudier er et praksisorienteret videnscenter, der forsker i børneliv og ungdomskultur, værdier og foreningsliv. Se mere på www.cur.nu.

2. Ideer til inspiration

Idekataloget er bygget op omkring otte tematikker, som præster, kirke- og kulturmedarbejdere, børn og forældre peger på som væsentlige ingredienser i et børnekonfirmandforløb. Dette katalog er derfor IKKE en nem og hurtig opskrift på det gode børnekonfirmandforløb, men derimod et forsøg på at videregive otte væsentlige 'ingredienser' på en overskuelig måde. Det er vigtigt at understrege, at det kræver grundigt forarbejde at finde gode, 'lokale råvarer og ingredienser', og at ethvert sogn er nødt til selv at 'afmåle og blande ingredienserne' i forhold til det lokale børne- og kirkeliv. Og som i al madlavning er gode råvarer vigtige, men allervigtigst er, at alle grundingredienserne er repræsenteret og spiller sammen.

I de efterfølgende afsnit præsenteres de otte tematikker med en baggrundsforklaring og eksemplificeres med konkrete ideer og citater. Derudover følger en række refleksionsspørgsmål, som kan være med til at inspirere og skabe en bevidsthed i arbejdet med at sammensætte sognets lokale børnekonfirmandforløb.

De otte tematikker er:

- **Tema 1:** Kristendomsformidling med en legende, sansende og erfaringsbaseret tilgang
- **Tema 2:** At pakke børn ind i kristendommens gode, stærke fortællinger
- **Tema 3:** Kirkens rum er ladet med betydning
- **Tema 4:** Skab gode relationer før, under og efter et børnekonfirmandforløb
- **Tema 5:** Tænk bevidst i strukturen for børnekonfirmandforløbet, så det passer til det lokale børne- og kirkeliv
- **Tema 6:** Skab åndehul i børns hverdagsliv med tid til at puste ud og ånde ind
- **Tema 7:** En del af noget større!
- **Tema 8:** Børnekonfirmander med særlige behov

Idekataloget kan læses fra ende til anden, men man kan også plukke i det alt efter, hvad man søger inspiration til, eller man kan bruge refleksionerne som oplæg til sparringsmøder eller faglige fællesskaber. Kataloget afsluttes med et afsnit om børn i børnekonfirmandalderen (tweens) med fokus på, hvad der er på spil i deres fritidsliv. Dette sidste afsnit er dels baggrundsviden for ideerne, men kan også give en forståelse for, hvilken rolle og betydning et børnekonfirmandforløb reelt kan få i et børneliv.

Tema 1: Kristendomsformidling med en legende, sansende og erfaringsbaseret tilgang

→ Baggrund

Når børn selv får lov til at opleve, se, høre, smage, mærke og erfare kristendommens livsunivers, sætter det sig i kroppen på en særlig måde. Med en legende, sansende og erfaringsbaseret tilgang kan man f.eks. gå på detektivjagt efter dagens mysterium i kirken og på denne måde være fysisk aktiv og deltagende selv efter en lang skoledag. 25 års børnekonfirmandundervisning har været med til at udfordre og udvikle kirkens formidlingsformer og religionspædagogiske tilgange. Derfor arbejdes der i dag ud fra en mere legende og sansende, praktisk-kreativ formidlingsform, hvilket børn såvel som forældre sætter pris på.

» *Jeg tænker, at det er hyggeligt for dem at komme og være her – og så lærer de noget – altså på en legende måde – ikke bare sådan bogligt – men de lærer noget på barneniveau, som de faktisk godt kan huske. Det sidder på en anden måde. Den der sang om en lille bøn, den har vi hørt rigtig meget. Den sidder bare i hende – og så får vi den også at høre derhjemme – ligesom alle de andre historier og ting hun fortæller. Og når*

det er hyggeligt samtidigt, så gider de jo godt at komme. Måske det gør, at de er mere afklarede med, om de skal konfirmeres. Hun vil i hvert tilfælde gerne konfirmeres senere – det er hun ikke i tvivl om.

Mor til børnekonfirmand-pige

Med skolens vægtlægning af boglige færdigheder efterlyser såvel forældre som børn mere legende, sansende og ikke-boglige læringsforløb. Det er vigtigt som kirke at kende til og at kunne formidle værdien af den sansende, erfaringsbaserede tilgang, hvor man griber og begriber og mærker og mærkes.

Hvorfor?

- Legende børnetilgange skaber variation i forhold til skoledagen.
- Børn og forældre er taknemmelige for en engagerende og erfaringsbaseret læringsform og prioriterer fritidstilbud, som er sjove og lærerrige at deltage i.
- Et sansende, fysisk aktivt børnekonfirmandforløb er et positivt alternativ til børns øvrige virtuelle skærmaktiviteter. Her gives der mulighed for selv at mærke og at blive mærket.

- Praktisk-kreative og musiske tilgange kvalificerer kristendomsformidlingen. Kristendom har mange udtryksformer og mange sprog. Når man får lov at gribe med hænderne, så begriber man bedre.
- En flerdimensionel tilgang er med til at sikre børnemangfoldighed og pædagogisk rummelighed.

» *Jeg bruger selvfølgelig musikken meget. Der mærker de jo et nærvær og bliver glade – også dem der ikke er så vilde med at synge. Til hvert emne er der også en eller anden aktivitet, så de kan mærke – de lærer meget med kroppen. Når man oplever med sanserne, så mærker man det på en anden måde ...*
Kirke- og kulturmedarbejder og kirkemusiker

» *Vi tænker jo meget over, at de kommer fra en lang skoledag, så der skal være noget, de kan røre ved, kigge på, hvor man kan bevæge sig. Man kan ikke sidde her i 1 ½ time og lytte til, at jeg fortæller. Det går ikke, og det synes jeg heller ikke, at kirke for børn skal være. De må godt kunne mærke det.*
Kirke- og kulturmedarbejder

Eksempler

Kirkeskibs-race

I forbindelse med fortællinger om kirkens indretning og kirkeskib bygger børnene 'kirkeskibe' i træ eller papirbåde og laver efterfølgende et båd-race i det lokale vandløb.

Dauids vandballoner

Inddrag gerne fysisk aktive opgaver. Fortællingen om David og Goliat lægger op til skyde- og kastelege f.eks. med vandballoner. Fortællingen om den stærke Samson kan inspirere til, at børn leger med kraftanstrengelser f.eks. ved at samarbejde om at flytte en træstamme/ gammel gravsten, skubbe en bil/trække en traktor eller lægge arm. Se konfirmandcenter.dk

Gemmeleg i kirken

Leg forskellige slags gemmelege i kirken (se forskellige forslag på legedatabasen.dk) og fortæl lignelserne om det mistede får og den tabte mønt – om det at blive væk, at fare vild og vide at Gud søger dem, der trænger til at blive fundet.

Symboljagt

Gå på jagt på kirkegården efter forskellige symboler, der bagefter formes i ståltråd, hænges op i en uro eller støbes som tinkors. Se konfirmandcenter.dk

Jule- og påskeduge

Inddrag børnene i julens og påskens fortællinger med en legende og sansende tilgang ved at bruge Konfirmandcenterets påske- og juleduge. Se konfirmandcenter.dk

Opstandelsesbold

Spil dødbold/opstandelsesbold med to bolde i forskellige farver; når man rammes af den ene bold, dør man, rammes man af den anden, genoplives man. Eller spil rundbold med befrier i forbindelse med opstandelsesfortællingen. Se konfirmandcenter.dk

» *Før troede jeg kun, kirken var noget, hvor man sad sådan her (samler hænderne foran sig og kigger op i loftet), men nu har jeg set, at der faktisk er mange forskellige aktiviteter.*
Børnekonfirmand-dreng

? Refleksion

- Hvordan inddrages flere forskellige faggrupper eller lokale resurser til samarbejde omkring praktisk-kreative forløb? Hvordan inddrages skolens sløjdlærer, en lokal billedkunstner, en pensioneret lærer, den lokale tømrer eller murer, byens bager og ikke mindst kirkens egne medarbejdere såsom graveren, kirkegårdsgartneren eller organisten?
- Hvordan formidles kirkens børnekonfirmandtilbud til både børn og forældre som et positivt alternativ ind i børns hverdags- og fritidsliv, et alternativ, hvor der vægtlægges det legende, praktisk-kreative, de fysisk-aktive opgaver og praktisk delagtighed?

>> *Jeg troede, det var sådan noget, hvor man skulle sidde ned og ikke lave så meget. Men så da min mor sagde, at det var sådan noget mørkegemmeleg og bygge med lego og sådan noget, så ville jeg gerne. Men det lød lidt kedeligt med 'mini-konfirmand', fordi jeg hader at sidde i en kirke i så lang tid.*
Børnekonfirmand-pige

Tema 2: At pakke børn ind i kristendommens gode, stærke fortællinger

→ Baggrund

'Pak ikke børn ind i vat og bomuld, men pak dem ind i sange og gode, stærke fortællinger!' Sådan sagde Astrid Lindgren til sin 90års fødselsdag. Et børnekonfirmandforløb er en fantastisk mulighed for at pakke børn ind i sange og fortællinger fra kristendommens livsdyningsunivers. Det er dermed et af de få fritidstilbud, der kan sætte ord, fortællinger og sange på tro, håb, kærlighed, tvivl, død og sorg, drømme, himmel og Gud. Begreber som sætter ord på noget af det, mange synes er svært at sætte ord på. En bevidst formidling af 'det særlige' er derfor essentielt og et grundlæggende omdrejningspunkt for et børnekonfirmandforløb, når der skal udvælges temaer, fortællinger og aktiviteter. Som præsten understreger i nedenstående citat, er det et vigtigt element at inddrage hver gang.

>> *Man forventer at få kristendommen med, når man kommer i kirken, og der må vi ikke skuffe. De bibelske fortællinger, oplevelsen af kirkerummet og ritualerne er vigtige at få med hver gang, de kommer og gerne vil være kirke.*
Præst

Hvorfor?

- Et børnekonfirmandforløb er et af de få steder, hvor børn får mulighed for at mødes om nogle af de store fortællinger om alt det mellem himmel og jord.
- Forældre har forventninger til det dannelsesmæssige aspekt i et struktureret religiøst dannelsesforløb.
- Forældre anser forløbet som en mulighed for at udvikle livsmod og religiøs forankring.
- Forældre tager gerne imod en håndsækning i erkendelse af, at de ikke selv har den store kundskab og kendskab til kristendom, kirke og tro.

Som forældrecitaterne udtrykker det på forskellig vis, tager man derfor gerne imod kirkens håndsækning om at skabe undren, tænkning og livsglæde i et struktureret religiøst, dannelsesforløb.

»» De lærer også nogle gode ting, noget af det, som vi andre ikke ved så meget om – om døbefonten, kirken og alt det der. Det ved vi jo ikke så meget om.
Mor til børnekonfirmand-dreng

»» Og så tænkte jeg måske også, at det er et rum for sådan lidt større diskussioner, end man ellers har andre steder – eller potentielt kan være det i hvert fald. Sådan lidt mere af filosofisk karakter.
Far til børnekonfirmand-pige

»» Jeg tror, det giver ham glæde ... Han glæder sig altid til mandagene – og glæder sig til, hvad han nu skal være med til i kirken ... så det giver ham glæde. Det er vigtigt for os i vores familie, for vi har haft en del begravelser og dødsfald, så vi samler på glæden ...
Mor til børnekonfirmand-dreng

Inddragelse af børns erfaringer og spørgsmål
I Anordning om børnekonfirmandundervisning og konfirmation (2014) er der tilføjet et nyt perspektiv, hvor børns livsverden også skal inddrages i formidlingen af kristendom sådan at:

Børnekonfirmandundervisningens mål skal nås ved at formidle kendskab til kirke og kristendom i mødet med børnenes egne erfaringer og spørgsmål.

Hvordan inddrages børns livsverden? For det første fordrer det, at man er nysgerrig på og har kendskab til børns erfaringer og spørgsmål, og dernæst at man er opmærksom på at inddrage disse undervejs i forløbet. At skabe rum for børns spørgsmål fordrer en bevidst tilstedeværelse, hvor man nysgerrigt spørger ind og lytter til børnenes hverdagsfortællinger om stort og småt.

»» Når jeg henter dem på skolen, så får jeg en fornemmelse af, om børnene har haft en god dag. Og til trods for at det kun tager 5 min. at gå fra skolen til kirken, så er der altid nogen, der går sammen med mig og har noget på hjertet ... noget de har brug for at fortælle, og det kan være ting, der sker hjemme, det kan være noget, der er sket i skolen eller i livet i det hele taget.
Kirke- og kulturmedarbejder

Eksempler

Gode, stærke fortællinger

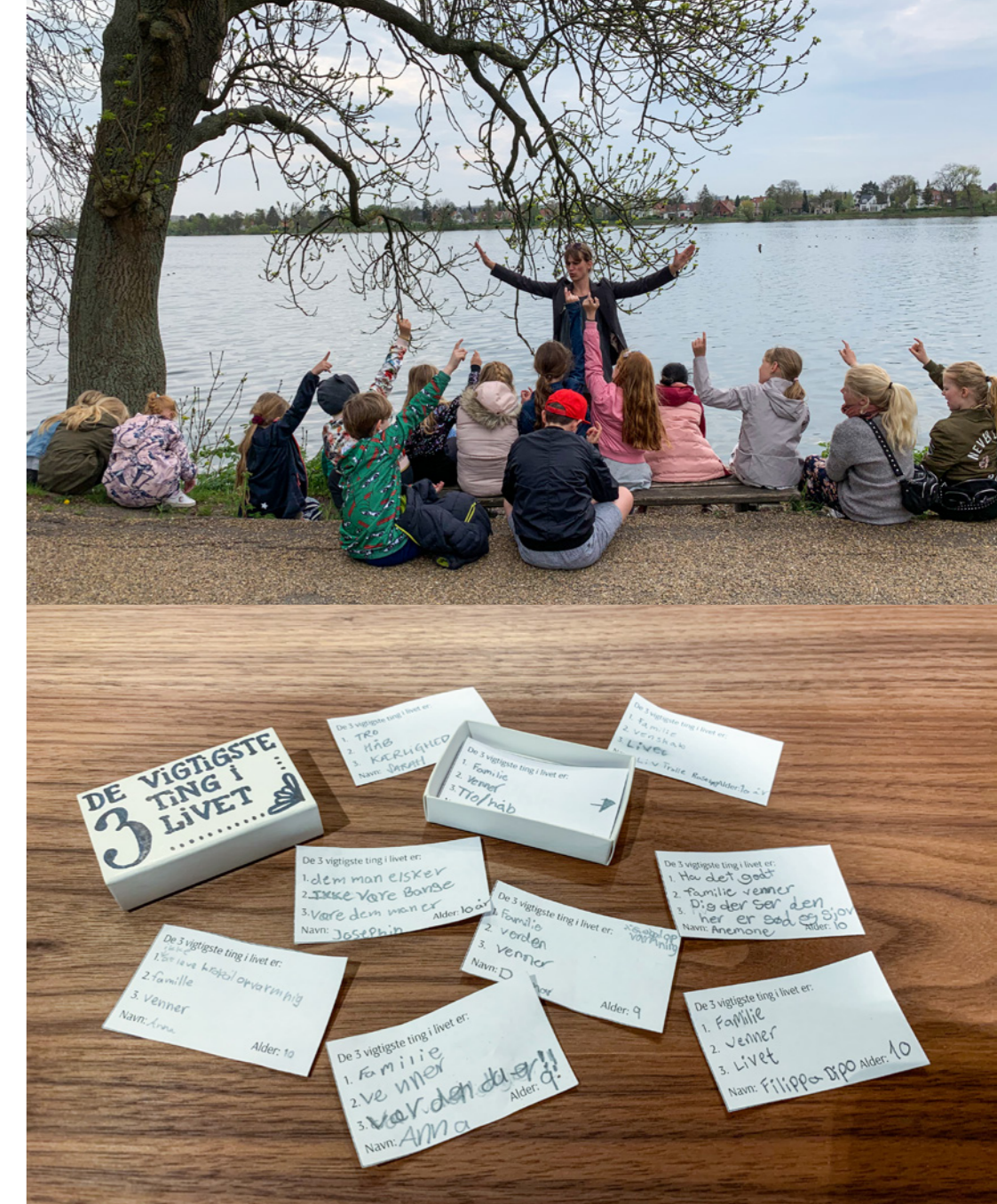
Fortæl eller brug bibelgenfortællinger, som er med til at skabe billeder og et fortælleunivers og fastholde opmærksomhed. Udvalgt fortællinger med et særligt fokus f.eks. fortællinger, der giver livsmod, glæde og håb, men også fortællinger som sætter ord og billeder på sorg, død, tvivl og fortvivlelse.

Skab en stemthed omkring fortællingen

Skab en god ramme og stemthed omkring fortællingerne ved at samle børnene omkring lysgloben, liggende på kirkebænkene eller siddende tæt sammen i klokketårnet eller et særligt fortællerum. Se konfirmandcenter.dk

Vær nysgerrig

Brug enhver lejlighed til nysgerrigt at spørge ind til børns liv og tanker – om stort og småt, tro og tvivl. Gåturen eller busturen fra skole til kirke, under praktiske opgaver eller ved godnat-runden til en overnatning er alle gode anledninger til at få kendskab til børns spørgsmål og erfaringer.

? Refleksion

- Hvordan formidles 'det særlige' ved et børnekonfirmandforløb både til forældre og børn – f.eks. at her 'pakkes børn ind' i kristendommens stærke fortællinger om noget af det, som er betydningsfuldt, men som kan være svært at sætte ord på?
- Hvordan og hvornår skabes der rum for at kunne spørge ind og lytte til børns erfaringer og livsspørgsmål?

Tema 3: Kirkens rum er ladet med betydning

➔ Baggrund

At fylde kirkerummet med børnekonfirmander og lade rummet danne ramme omkring mødet mellem børn, kristendom og kirkens medarbejdere viser sig at være en værdifuld prioritering i mange sogne. Kirkerummets anderledes arkitektur og æstetik skaber en speciel rammesætning for børnekonfirmanders oplevelser og refleksioner og er med til at skabe en 'god anderledeshed', som gør børnekonfirmandforløbet til noget særligt. Fortrolighed med kirkerummet italesættes af både børn, forældre og undervisere som en betydningsfuld, men også overraskende værdi. Børnekonfirmander overraskes over kirkens uformelle læringsrum, fordi kirken som sted er ladet med betydning. Det giver betydning til de handlinger, der finder sted og til de fortællinger, der levendegøres. Når en pige overraskes over at male i kirken til forskel fra klasseværelset, så oplever hun, at 'anderledesheden' sætter gang i andre refleksioner – så 'lærer man ligesom nogle andre ting'!

➤➤ Det er jo ikke sådan helt normalt at male i en kirke. Det er jo ikke normalt at være i en kirke, når man er vant til at være i et klasseværelse. Så lærer man jo ligesom nogle andre ting.
Børnekonfirmand-pige

Hvorfor?

- Mange børn har kun erfaring med at sidde stille i en kirke og overraskes positivt over, at kirkerummet også kan være et værested og et 'gøre-sted'.
- Ved en bevidst brug af kirkerummets æstetiske og eksistentielle stemthed kan almindelige opgaver og aktiviteter få nye betydninger og dermed give børnene en oplevelse af noget anderledes, nyt og lærerigt (det som de prioriterer i valg af fritidsaktiviteter, se afsnit 3).
- Kirkerummet skaber en god anderledes ramme omkring et børnekonfirmandforløb og er med til at 'lade det med betydning.'

➤➤ Det vigtigste er, at vi altid er i kirkerummet – også når vi laver kreative aktiviteter. Hvis det kan være i kirkerummet, så er vi så vidt muligt der, for at de bliver fortrolige med kirken. Det er nok det vigtigste at finde ud af, at her må vi gerne være og snakke og lege – at det kan være vores rum. At det ikke er et rum, hvor man kun skal være stille, når man kommer ind. Og at rummet kan rumme et nærvær med hinanden og nogle voksne, der har tid til dem.
Kirke- og kulturmedarbejder

»» *Det vigtige, tænker jeg, er en fortrolighed med at komme i kirkens rum, og hvad det er, kirkens rum kan. På en eller anden måde så sætter den jo bare nogle skønne rammer, som vi har brug for i nogle situationer i vores liv, hvor vi måske et eller andet sted godt kan miste os selv lidt.*

Mor til børnekonfirmand-dreng

Eksempler

Mal i kirkerummet

Lav male- og tegneopgaver i kirkens rum. Skab opmærksomhed omkring rummets særlige anderledeshed og inviter børnene til at lave et eksperiment, hvor de lader rummets æstetik spille med i deres tegne- og maleopgave. Lav f.eks. en tegneserie over en lignelse eller en salme, hvor børnene i små grupper skal tegne/male sammen og illustrere hver sit vers. (Brug evt. Op al den ting, Hil dig frelser og forsoner, Du kom til vor runde jord). Eller lad børnene være med til at udsmykke dele af kirkerummet, felter i altertavle eller prædikestol. Se konfirmandcenter.dk 🔗

Forfriskning i sideskibet

Server grovbollen og juicebrikken i sideskibet eller i midtergangen i kirkerummet – enten hver gang eller prøv det blot en enkel gang – og læg mærke til, hvordan kirkerummet skaber en særlig ramme også omkring måltidsfællesskabet og 'lader det med betydning'.

Find det fortabte får

Gem fortabte får/mønter eller lakridsfisk i kirkerummet og lad børnene gå på jagt og lede efter dem. Se konfirmandcenter.dk 🔗

Herren bevare din indgang og din udgang ...

Brug kirkens forskellige rum til at skabe en tilstedeværelse, evt. med faste ind- og udgangsritualer. Lad den voksne stå i kirkedøren, give hånd og byde velkommen, hvorefter børnene sætter tasker, overtøj og mobiler i våbenhuset og går direkte ind, tænder lys i lysgloben og sætter sig på de første bænkerækker klar til at synge den faste børnekonfirmandsang. På samme måde står den voksne i døren til sidst og sender børnene ud med et håndtryk, et ord med på vejen eller en (gadedrenge-) velsignelse. Se konfirmandcenter.dk 🔗

Refleksion

- **Hvordan kan kirkerummet danne ramme om flest mulige aktiviteter og mest muligt samvær med børnekonfirmander, hvor rummets stemthed er med til at både mennesker og aktiviteter 'lades med betydning'?**
- **Hvordan kan fortællingen om Jesus som tolvårig i templet også blive børnekonfirmanders fortælling om kirken som et naturligt værested?**

Tema 4: Skab gode relationer før, under og efter et børnekonfirmandforløb

→ Baggrund

Ligesom i alt andet børnearbejde er relationer en grundlæggende fællesnævner, hvormed alt står og falder. Det socialt-relationale arbejde understøtter børnekonfirmandarbejdet ikke kun i forhold til vidensformidling, men i særdeleshed i forhold til værdiformidling. Børns relationer til sekundære, betydningsfulde voksne er af stor betydning, da de i billedlig forstand er med til at åbne døre til interesseområder, værdifortællinger og livsanskuelser. Relationelle kompetencer har stor betydning, ikke kun for børnenes ve og vel, men også for deres deltagelse og engagement i et børnekonfirmandforløb. Derudover har et børnekonfirmandforløb en særlig social-relational værdi som et af de få fritidsmødesteder, hvor drenge og piger mødes og er sammen face-to-face omkring fysiske, aktive aktiviteter. Set fra et børne- og forældreperspektiv gemmer der sig mange værdifulde perspektiver, som burde få langt større opmærksomhed og formidles meget bedre. En pige og en mor fortæller om, at noget af det særlige ved at være børnekonfirmand er:

» *Det med at man kan komme herop og hygge sig og ikke bare sidde derhjemme og spille iPad.*
Børnekonfirmand-pige

» *Jeg synes, de (kirken) gør det på en meget god måde her – de er meget inddragende, anerkendende og er sammen med børnene på en god måde. De er meget omsorgsfulde overfor børnene. Klassen får ellers tit at vide, at de laver ballade, og at der er problemer – men her får vi bare at vide, at de er så gode og sjove. Jeg tror også, det er vigtigt for klassen, at de får denne oplevelse med – sammen udenfor skolen.*
Mor til børnekonfirmand-dreng

Hvorfor?

- Når tweens prioriterer fritidsaktiviteter, hvor man har det godt med de voksne og med hinanden, forsøger de i bund og grund at sikre sig miljøer, hvor de trives i et godt fællesskab (se afsnit 3).
- Det relationelle møde med kirkens medarbejdere – såvel præst, kirke- og kulturmedarbejder, organist og graveren på kirkegården – er en afgørende faktor i forhold til at skabe interesse, engage-

ment og fortrolighed med kristendommens betydningsunivers. Alle kirkelige medarbejdere, som børnene møder, er med til at åbne døren til kristendommens livsvidensunivers.

- Børnekonfirmandforløb er et af få breddefritidstilbud, hvor børn på tværs af køn og kultur, sports- og fritidsinteresser mødes omkring et struktureret dannelsesforløb.
- Et relevant argument overfor børn og forældre er, at et børnekonfirmandforløb er et 'analogt', skærmfrit og aktivt fritidstilbud, der træner 'være-dygtighed.'

>> *Der var mange andre fra klassen, der også skulle være med til minikonfirmand, så det ville jeg også gerne. Det var hyggeligt, når de andre piger fra klassen og fra parallelklassen også var der, for så fulgte vi ad fredag eftermiddag. Det var en hyggelig måde at slutte ugen af på. Og så havde vi det hyggeligt der – det der at vi er sammen også udenfor skolen – 'altså rigtig sammen', hvor vi laver noget sammen.*
Tidligere børnekonfirmand-pige 6. klasse

>> *Det vigtigste for mig er faktisk, at vi har tiden til, at de får noget at spise, og at der er tid til at spørge dem, 'Hvordan har DU det egentligt?', 'Hvordan har I det i jeres klasse?' og på den måde også fortælle om Gud og Jesus, og hvordan han havde det med sine disciple, hvordan var han en ven – noget de kan relatere til.*
kirke- og kulturmedarbejder

Eksempler

Kommunikér gode relationer

Kommunikér tydeligt til både forældre og børn, at et børnekonfirmandforløb skaber rum for, at børn kan være sammen face-to-face på tværs af køn og kultur efter skoletid – et sted hvor der er gode relationer, hvor man har det godt med de andre og med de voksne. Kommunikér værdien af dette mundtligt til børnene og skriftligt til forældrene.

Skab gode relationer FØR børnekonfirmandmødet

Inviter børnene til at komme før tid, hvis de har tid og lyst, eller brug transporttiden til kirken, hvor man følges ad i bussen eller på gåben. Her er tid til relationel tilstedeværelse og opmærksomhed, inden man skal til at lede og dirigere børnene igennem en lektion. Det giver mulighed for at se det enkelte barn. Særligt børn, der har svært ved at indgå i relationer, har gavn af denne opmærksomhed.

Skab gode relationer UNDER børnekonfirmandforløbet

Måltidet er et 'fødested' for relationer, og for børn gør det stort indtryk at spise sammen med voksne, der anser måltidet som en anledning til at imødekomme deres fysiske sultbehov, samtidig med at det er et mødested og et fødested for relationer. Grovboller, choko-rugboller, müeslibarer, frugt, juice eller en sandwich er et konkret og betydningsfuldt symbol på dette.

Inviter forældre og familie med til en fyraftensandagt/udstilling/fernisering og et fælles måltid, hvor børnekonfirmanderne er med til at forberede med borddækning, madlavning og udstilling. Spørg frivillige eller menighedsrådsmedlemmer om at hjælpe til sammen med børnekonfirmanderne.

>> *Det er hyggeligt at se, hvordan børnene har forberedt, at vi skulle komme – også for at vi kan få en fornemmelse af, hvad de har lavet – altså sådan med udstillingen og billederne. Og så er det smart, at hele familien kan komme og få aftensmaden, det er en stor hjælp på sådan en hverdagsaften. Vi har også været med til en høstgudstjeneste, hvor børnene delte frugt ud – og bagefter var der æblekage og æblesaft, som man stod og mostede. Det var også et rigtig fint arrange-*

ment, hvor vi var inviteret med. Så oplever man, at man er velkommen – også som voksen.

Mor til børnekonfirmand-dreng

Skab gode relationer EFTER børnekonfirmandforløbet

Tilbyd og indbyd og prøv at holde kontakten med løbende tilbud for tidligere børnekonfirmander. Indbyd f.eks. til film og overnatning i kirken, julestuer og engleværksteder, sommerlejr og påskedage/vinterferiedage i kirken (særligt for dem, der har brug for pasning med indhold, når forældre ikke kan holde ferie). Eller tænk fortsat kontakt og møder mellem børn og kirke ind i skole-kirkeforløb i både 4., 5. og 6.klasse, inden man evt. mødes igen til konfirmandforløb.

➤➤ *Kirken gør også en masse gode ting for børnene. Til jul kan de komme over og klippe engle og julehygge efter skoletid, alt det, som vi andre ikke når i december. Det gør bare, at kirken bliver et godt sted at komme.*

Mor til børnekonfirmand-dreng

Skab gode relationer til ANDRE samarbejdspartnere omkring børnene

Børnekonfirmandforløb kræver gode relationer, når der skal koordineres, planlægges og fordeles opgaver. Det gælder både indadtil i forhold til kirkens medarbejdere, frivillige og menighedsråd og udadtil i forhold til skole, SFO, fritidsforeninger og forældre. Gode relationer kommer ikke nødvendigvis af sig selv, så invester gerne i at skabe gode relationer til forskellige samarbejdspartnere.

? Refleksion

- Hvordan formidles, at børnekonfirmandforløb er en af de få muligheder, hvor børn kan være sammen face-to-face på tværs af køn og kultur efter skoletid – et sted hvor der er gode relationer, og hvor man har det godt med de andre og med de voksne? Hvordan formidles dette til både børn og forældre?
- Hvordan bevidstgøres, at det relationelle møde med alle kirkens medarbejdere og frivillige er en afgørende faktor for børn i forhold til at skabe interesse, engagement og fortrolighed med kristendommens tydningsunivers?
- Hvordan kan f.eks. måltidsfællesskabet være med til at skabe gode relationer med børnekonfirmander (og deres forældre)?

Tema 5: Tænk bevidst i strukturen for børnekonfirmandforløbet, så det passer til det lokale børne- og kirkeliv

➔ Baggrund

Lange, kontinuerlige hverdagsdryp og korte, intense forløb har hver deres styrker og svagheder. Derfor er det vigtigt at undersøge, hvordan børnelivet er skruet sammen for sognets børn i forhold til geografiske, relationelle og kulturelle infrastrukturer og tage hensyn til dette når man skal opbygge forløbets struktur.

Styrken ved lange, kontinuerlige forløb (f.eks. 8-12 gange) er de øgede muligheder for at skabe et længere følgeskab og være en del af børns hverdagsliv med små hverdagsdryp, der skaber rum for gentagne ritualer og faste rutiner. Derudover giver det mulighed for en større fortrolighed og inddragelse af børnekonfirmander og deres forældre i kirkens gudstjenester og kirkelige arrangementer. Svagheden kan være, at evt. mange øvrige fritidstilbud gør det svært for børn at afsætte en fast eftermiddag i en længere periode.

Styrken ved korte, intense forløb (f.eks. weekender, ugeforløb, lejrforløb) er den øgede intensitet og tid til uformel tilstedeværelse med plads til længerevarende, kreative projekter, måltidsfællesskaber, frugtpauser og godnathistorier. Det understøtter en tilstedeværelse og opmærksomhed hos både børn og voksne, når man ikke afbrydes for at skulle videre til næste fritidsaktivitet, altså ikke bare er på transit-visit i en hverdag med mange stoppesteder. Svagheden kan være, at en gruppe børn afskæres i at deltage, hvis de korte forløb falder sammen med særlige familiestrukturer/ferier eller andre fritidsarrangementer/stævner.

En kirke- og kulturmedarbejder fortæller, hvordan en overnatning i kirken sammen med 40 børn og en stor gruppe frivillige (forældre og frivillige fra menigheden) skaber fortrolighed med 'deres kirke' for både børn og voksne.

» Vi havde god tid til at gå på kirkegården, snakke om livet og døden, gå på jagt efter tegn og symboler på kirkegården og i kirken og ridse dem ind i skumpap. Efter vi havde spist og lavet senge i kirken, lå de i deres soveposer og så film i kirken. Det var et stort hit, og bagefter skulle man hen over kirkegården, når det var mørkt for at komme hen og børste tænder. Så mærker man både livet og døden, og det synes de, er stort at få lov til. Det, vi oplever, er jo, at det bliver deres kirke, og der er tid til at snakke om alt det med livet og døden og bare være sammen.

Kirke- og kulturmedarbejder

Struktur hver gang

Uanset, om man vælger lange, kontinuerlige eller korte, intensive forløb, er en væsentlig erfaring, at det er nødvendigt med en fast, grundlæggende struktur for hver gang, man mødes. Ligesom i gudstjenesten giver det god mening at ritualisere hver mødegang i en fast struktur, der rummer en enkelhed i formen og skaber en naturlig vekselvirkning mellem forskellige rum, aktiviteter og samværsformer. Ritualiseringen giver ro og overskud hos underviseren i samarbejdet med forskellige faggrupper og frivillige. Derudover skaber det en ro for børnene.

» Børnene søger faktisk de der rammer. De slapper af i, at der er en ramme, en fast form for det, og vi kan mærke det. Selvom det virker meget gammeldags og konservativt, så er det blevet mere nødvendigt. Men de ved også bare, at så har vi minigudstjeneste, så ved de, at de skal over og have boller og saft, og så bagefter ved de, at der bliver en fortælling, og så laver vi noget. Så behøver man ikke spørge hele tiden, 'hvad skal vi lave'?

Kirke- og kulturmedarbejder

Eksempler

Undersøg det lokale børneliv

Undersøg det lokale børneliv i sognet og de geografiske, relationelle og kulturelle infrastrukturer som har betydning for børns hverdagsliv (lokale fritidstilbud, transport, samarbejdsmuligheder, relationer og resurser). Vælg hvilken struktur der passer bedst i forhold til lokale og særegne forhold. Søg inspiration i andre sogne, men tænk i lokalt forankrede strukturer, der passer til sognets lokale børneliv.

Lav en kombi-model

I et sogn med et rigt foreningsliv kan det være svært for børnene at få plads til et børnekonfirmandforløb. Lav et kontinuerligt, kortere forløb over seks gange, men med flere timer hver gang (f.eks. 2½ time hver gang). Tyvstart – dvs. start tidligt allerede i første skoleuge, inden de øvrige fritidstilbud er gået i gang, så forløbet ikke behøver at konkurrere med børnenes øvrige engagementer. Denne model giver mulighed for at mødes fast over en længere periode og giver mulighed for at invitere forældrene et par gange. Desuden skaber 2½ times børnekonfirmandlektion en anden ro og tilstedeværelse, så der er god tid til både forfriskning, lege, større projekter og mini-gudstjeneste med tid til ro og at tænde lys.

Der er et rigt foreningsliv og en meget aktiv sportsforening her. Jeg kan næsten ikke finde en dag, hvor jeg ikke kommer i karambolage med noget, og derfor oplever jeg, at det med at gøre gangene længere og forløbet kortere, gør det muligt for børnene at vælge minikonfirmander til. Det er nemmere at binde sig til seks gange.

Kirke- og kulturmedarbejder

Kirkeuge eller sommerskole

Inviter børnene til at komme i en hel uge hver eftermiddag efter skoletid eller den første eller sidste uge af sommerferien for at deltage i et børnekonfirmandforløb. Arbejd med en struktureret ramme for hver dag/eftermiddag, hvor der er god tid til forfriskning, fortællinger, legende og praktisk-kreative opgaver, pusterum og åndehuller. Det kræver god planlægning og inddragelse af forskellige kirkelige medarbejdere og frivillige. Slut evt. ugen af med et fredagsfyraftensarrangement med spisning for forældre og familie, hvor der fortælles, synges, udstilles eller vises billeder af børnene fra ugens forløb. Se konfirmandcenter.dk

Tre tirsdage og tre dage op til påske

Et forløb over tre tirsdage før påske og de tre dage op til påske skaber mulighed for at mødes kontinuerligt i hverdagene og have god tid til at mødes i tre hele dage op til påske, hvor skolen er lukket og hvor mange forældre ikke har fri. Det giver mulighed for at få det bedste med fra både det lange, kontinuerlige og det korte, intensive forløb. Desuden giver det god mulighed for at fordybe sig i Jesu liv, inddrage børnekonfirmanderne (og forældrene) i palmesøndagsgudstjenesten og komme igennem påskens forskellige hændelser.

Refleksion

- **Hvordan ser børnelivet ud i det lokale sogn, og hvilken model for børnekonfirmandforløb passer bedst til det lokale børne- og kirkeliv?**
- **Hvordan ritualiseres den enkelte børnekonfirmandgang, så det rummer en enkelthed i formen og skaber en naturlig vekselvirkning mellem forskellige rum, aktiviteter og samværsformer og på den måde skaber ro og genkendelighed for både børn og voksne?**

Tema 6: Skab et åndehul i børns hverdagsliv med tid til at puste ud og ånde ind

→ Baggrund

Set ud fra et børnesociologisk perspektiv lever et flertal af børn i dag i et hektisk børneliv uden faste hverdagsstrukturer³. Derfor kan ritualiserede fritidstilbud – som f.eks. selvforsvar og skak, der sætter rammerne med forholdsvis faste strukturer og rutiner – opleves som et frirum, et pusterum eller et åndehul. Her er rammerne ikke til diskussion, og der skal ikke tages så mange valg, hvilket kan give børn energi til at forholde sig til selve aktiviteten eller det sociale i interessefællesskabet. Særligt efter skolereformen tyder det på, at der er et øget behov for disse åndehuller.

➤➤ *Skolereformen – det har gjort, at børnene er lidt trættere, når de kommer. Vi kan godt mærke, at overskuddet ikke er så stort, og måske lige netop derfor er behovet for den der faste ramme faktisk blevet større, fordi når man er træt og sådan noget, så er det svært at overskue, der kan de ikke bare lige gå rundt i 10 minutter.*
Kirke- og kulturmedarbejder

Hvorfor?

- Særligt efter skolereformen med lange skoledage og en vægtlægning af målstyret undervisning er der brug for frirum, hvor børn ikke skal bedømmes, måles, vejes og testes.
- Børnekonfirmandforløb giver mulighed for at skabe et tilbagevendende, ritualiseret pusterum – et åndehul, når der skabes rum for gentagne ritualer og faste rutiner. En fast, ritualiseret struktur bygger desuden bro til gudstjenestens liturgiske ritualisering eller religiøse hverdagsritualer.
- Børnekonfirmandforløb kan blive et særligt åndehul med et over-

³ Jørgensen, Per Schultz, (2014) Styrk dit barns karakter, – et forsvar for børn, barndom og karakterdannelse, Kristelig Dagblads Forlag.

skud af voksne, som har ro og tid til nærvær og samvær og som lytter til børns spørgsmål, tanker og refleksioner.

- Kirkens rum som et anderledes værested kan blive et spændende eksperimentarium for 'åndelige pusterum' og ånehuller, hvor der med en børnetilgang skabes rum for at være træt, falde i staver eller bare få ro på.

»» *Det, jeg dybest set vil, er, at de oplever kirken som et sted, hvor der er tid. Det er en af de resurser, de ikke har så mange af på skolen. Det der med bare at kunne spørge og så give sig tid til at spørge igen. Hvis kirken ikke er det sted, hvor der er tid til ro og fordybelse, hvor er det så, de skal finde det? Det håber jeg mest på, at de oplever, at vi tager børn – ja menne-sket alvorligt.*

Præst

Eksempler

Hverdagsritualer

Små ritualer som f.eks. lystænding, bordvers, faste indgangs- og udgangsritualer har betydning, også som eksempler på religiøse hverdagsritualer der skaber rum for et religiøst praksisfællesskab. På denne måde oplever børn, at kristendommens praksisser ikke kun forefindes i gudstjenesten, men kan bruges i hverdagen og evt. tages med ud i et tweens hverdagsliv.

- »» *Vi slutter altid af med at synge 'Må din vej gå dig i møde' samtidig med, at de har nogle tynde lys, som de går hen og tænder, og så stiller de lysene ned i et fad med sand. Så samles vi alle sammen rundt om lysene, får ro i kroppen og siger fadervor og siger tak for i dag. Jeg slutter altid af på den måde, hvor der sådan lige bliver en boble rundt om os, inden vi går ud i hverdagen. Det virker!*
Kirke- og kulturmedarbejder

Et ånehul til at puste ud og ånde ind

I samarbejde med organisten skabes et roligt lydum i kirken, hvor børnene får lov til at ligge på kirkebænkene eller på madrasser og bare lytte, falde i staver og puste ud og ånde ind. Det kan kombineres med dagens fortælling/drømmerejse som en fast del af mini-andagten eller som en anderledes måde at opleve kirkerummet på.

Overskud af voksne

Inddrag aktive ældre som 'mini-bedster', der kan hjælpe til med forskellige praktiske og socialt-relationelle opgaver. Det giver et overskud af voksne og flere hænder til at være tilstede, som på forskellig vis giver ro og tid til at se og lytte til børnene. Dette er en værdifuld faktor i en tid, hvor der er mangel på voksen-børnesamvær – og ikke mindst en værdifuld faktor at formidle til forældre.

Et pit-stop i hverdagen

Kommunikér tydeligt til forældre, at børnekonfirmandforløb ikke nødvendigvis er endnu et fritidstilbud i et hektisk hverdagsliv, men måske nærmere et pit-stop, hvor der er ro og tid til at puste ud og ånde ind. Fortæl, at det er et testfrit rum, hvor der ikke gives karakterer eller skal konkurreres, men at børn i stedet 'pakkes ind i gode, stærke fortællinger', der giver livsmod og kan være med til at bidrage til børns karakterdannelse.

- »» *Jeg synes, noget af det vigtige, vi som kirke kan give, det er noget ro omkring sådan et forløb her, fordi der er fuld knald på hele tiden i børns hverdagsliv. Jeg synes, at hvis vi på en eller anden måde kan signalere, at her er der også tid til have ro på, når vi er her, tid til at nå det, vi gerne vil nå og til at fortælle historier om alt muligt – også tid, når de gerne vil fortælle ...*
Kirke- og kulturmedarbejder

? Refleksion

- Hvordan kan børnekonfirmandforløb være med til at skabe et åndehul for børn efter en lang skoledag?
- Hvordan kan kirken blive et eksperimentarium i, hvordan man kan skabe pusterum med en børnetilgang, hvor der gives plads til at være træt, falde i staver eller bare få ro på?
- Hvordan formidles det til forældre, at et børnekonfirmandforløb ikke er endnu et fritidstilbud i et hektisk hverdagsliv, men nærmere et pit-stop med tid til at puste ud og ånde ind?

Tema 7: En del af noget større!

→ Baggrund

Tænk børnekonfirmandforløb som en 'del af noget større' fra vugge til krukke. Dels er det én af de håndsregninger, kirken tilbyder forældre i forhold til dåbsoplæring, dels er forløbet ét af mange møder med kirken igennem et børne- og ungdomsliv. Tænk gerne børnekonfirmandforløbet ind i en sammenhæng med skolekirke-samarbejder, kirkens børne- og musik-kor arbejde eller de øvrige folkekirkelige børne- og ungdomsorganisationer. Mødet med præst og kirke- og kulturmedarbejder i et børnekonfirmandforløb lægger kimen til fremtidige mødepunkter og vendepunkter med konfirmandpræst, ungdoms- og uddannelsespræst, hospitalspræst og sjælesorgssamtaler og kirkens øvrige aktiviteter og sociale arbejde. Endelig er et børnekonfirmandforløb en mulighed for, at børn etablerer eller styrkes i en gudsrelation og et forhold til det, der er større end os selv.

Hvorfor?

- Børnekonfirmandforløb er en del af kirkens dåbsoplæringstilbud og er ét af mange møder med kirken igennem et børne- og ungdomsliv.
- Børnekonfirmandforløb kan blive en væsentlig del af noget større – nemlig børns religiøse dannelsesforløb.
- Børnekonfirmandforløb er én af de håndsregninger, kirken kan give sognets børnefamilier i forhold til at tilbyde et forløb, der kan skabe et værdifuldt pusterum og åndehul i børns liv.

💡 Eksempler

Påskeæggejagt på kirkegården

Inviter alle 2. klasser til påskeæggejagt på kirkegården og en kort påskedagstjeneste op til påske enten som et skole-kirkesamarbejde eller som et familiearrangement. Lav evt. arrangementet i samarbejde med de lokale spejdere, FDF-børnegrupper, hvor de f.eks. er med til at gemme påskeæggene eller er med som deltagere. Benyt lejligheden til at fortælle om det kommende børnekonfirmandforløb året efter. På denne måde får børn og forældre en konkret smagsprøve på, hvad et børnekonfirmandforløb kan være.

Kunstprojekt i 2. klasse

Lav et kunstprojekt i samarbejde med skolens billedkunstlærer – evt. som en del af et skole-kirkesamarbejde, hvor 2. klasserne er med til at lave et stykke kunst eller en installation til kirken. Inviter forældre og børn til forårsferisering i forbindelse med aflevering eller afhentning af børn i skolen, og fortæl ved den lejlighed, at der kommer en indbydelse til børnekonfirmandforløb i den nærmeste fremtid.

Blå tirsdag/onsdag

Lav en afslutningstur med børnekonfirmanderne (ligesom konfirmanders blå mandag), hvor man tager afsted sammen og afslutter forløbet med en særlig dag. Se konfirmandcenter.dk

En del af et struktureret skole-kirkesamarbejde

Tænk børnekonfirmandforløbet ind som en del af et struktureret skole-kirkesamarbejde, hvor kirken har et tilbud om et forløb i hvert skoleår. Samarbejd og tænk sammen med diverse lærere og ledelse på den lokale skole, sådan at skole, børn og kirke mødes jævnligt i løbet af et skoleforløb med tilbud om forskellige faglige indgangsvinkler f.eks. musik og salmer, fortællinger og myter, lokalhistorie og kirkehistorie, kunst og kultur, kristendom og religion. Et børnekonfirmandforløb bliver da en del af et større forløb.

Formidl den store historie

Formidl den store historie om, at et børnekonfirmandforløb er en del af noget større. Tænk bevidst i, hvordan dette formidles på flere måder til både forældre og børn, sådan at det giver genklang i forhold til tweens prioriteringer af fritidstilbud (se afsnit 3) og i forhold til det særlige, som et børnekonfirmandforløb kan bidrage til (se tidligere punkter om f.eks. offline, relationelt mødested på tværs af køn og kultur, legende, sansende og praktisk-kreativt læringsforløb, et åndehul, et religiøst dannelsesforløb på børneniveau om det at være en del af noget større).

? Refleksion

- **Hvordan skabes en tradition for et struktureret forløb, hvor børn, skole og kirke jævnligt mødes om meningsgivende, faglige forløb igennem et skoleforløb?**
- **Hvordan tænkes børnekonfirmandforløb ind som ét af flere mødepunkter mellem sognets kirke og børn/familier?**
- **Hvordan formidles værdien af et børnekonfirmandforløb sådan, at forældre OG børn både får en konkret smagsprøve forinden, og en fornemmelse af, at dette er en del af noget større?**

Tema 8: Børnekonfirmander med særlige behov

→ Baggrund

» *Det gode ved børnekonfirmandanordning i 2014 er, at den ikke skelner mellem børn og børn med særlige behov. Børn er børn, dvs. at alle børn har lige ret til en vedkommende børnekonfirmandundervisning.*
Præst

I 2009 underskrev og ratificerede Danmark FN's Handicapkonvention. Den fastslår bl.a., at "deltagerstaterne skal træffe alle nødvendige foranstaltninger til at sikre, at børn med handicap fuldt ud kan nyde alle menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder på lige fod med andre børn". Samtidig er det en grundsætning i kirken, at alle mennesker er Guds skabninger og har en plads i Gudsrigets fællesskab.

Anordningen af 2014 kræver, at tilbud om børnekonfirmandundervisning skal tilbydes til alle børn på 3.-4. klassetrin. Det har ikke været så enkelt med børnekonfirmander fra centerklasser og specialskoler, som anordningen får det til at se ud. Ofte er det en række

strukturelle spørgsmål omkring kontakt, transport, tilgængelighed, støtte og økonomi, der går hen og bliver uforudsete udfordringer. Det er afgørende, at det ikke bliver til hindringer, men at man forsøger at løse opgaven på tværs af sogne eller i provstiet.

» *Når vi i kirken arbejder med børn med særlige behov, så kræves der noget særligt af os – både som præst, organist, kirketjener og menighed.*
Præst

Hvorfor?

- Fordi inklusion er en teologisk grundsætning i den kristne kirke. Det er derfor menighedsrådenes opgave sammen med præster og andre medarbejdere at finde ud af at give undervisningen de former, der gør børnekonfirmandundervisning til et reelt tilbud for alle.
- Fordi børn med særlige behov har lige så stor brug for at forholde sig til kristendommens fortællinger, ritualer, gudstjeneste, fællesskab og tro – og til at få lov til at få en fortrolighed her, som konfirmationsforberedelsen siden kan bygge videre på. Det er vig-

tigt at huske, at målet for børnekonfirmandundervisningen er det samme for alle. Det kræver til gengæld, at vejene til det mål må være forskellige. Vejledning til Anordningen giver stor frihed både mht. udstrækning af forløb, struktur og form – undervisningen må tage udgangspunkt i børnenes ”særlige behov”.

- Fordi fællesskabet i en menighed, både voksen- og børnemenheden, får flere farver og større favntag, når alle på hver deres gode måde er med. Sådan spejler Gudsriget sig også ind i folkekirken.

>> *Formålet er, at børnene mærker, at de bliver taget alvorligt, som de mennesker de er og bliver regnet med i det fællesskab, der er omkring kirken.*

Præst

Eksempler

Et tæppe, lys og salmereg som bærbart liturgisk rum

Uanset om man mødes på specialskolen eller i kirkens rum eller begge steder, kan det at sidde på et særligt tæppe omkring et lys eller sidde med et salmereg i hænderne skabe et konkret og genkendeligt, liturgisk rum. For børn med særlige behov er genkendelighed og fortrolighed særlig vigtigt. Struktur, tydelighed, forudsigelighed, gentagelse, tydeligt kropssprog, enkelhed, få centrale ord og udstrakt brug af sanser, tryghed og tillidsfulde relationer er bærende elementer i undervisning for børn med særlige behov. Samtidig rimer det på den kirkelige undervisnings indhold. Og så har det den fordel, at det, der er nødvendigt for nogle, kan være godt for alle.

Se konfirmandcenter.dk

>> *Når vi sidder indkredset af et tæppe og holder hinanden i hånden med lyset i midten som fokuspunkt, så har man et liturgisk rum, som er på samme måde hver gang, hvor vi gør det samme hver gang, vi starter på samme måde. Derudover kan man flytte det fra lokalet på skolen, hvor vi mødes de første fire gange, med hen i kirken, hvor vi mødes de sidste fire gange.*

Præst

Lokale løsninger skabes i samarbejde

Det er en vurdering, sammen med forældre og pædagoger/lærere, hvordan børnene bedst vil kunne erfare sig inkluderet. Det er f.eks. inkluderende og ikke ekskluderende at blive undervist på et specialhold, hvis det er her, at et barn med særlige behov erfarer de samme gode muligheder som de andre børnekonfirmander for at være en del af kirken. Der findes forskellige kommunale strukturer for hvilke skoletilbud, man tilbyder børn med særlige behov. Derfor er det vigtigt som kirke at skabe et tilbud, der passer ind i den lokale specialundervisningsstruktur – også selv om det bliver på tværs af sognegrænser og måske mere på provstiplan. Dette kræver som alt andet, at kirken har en lokal forståelse for specialskolerne, deres medarbejdere, børn og herigennem forældrene, og at kirken er proaktiv i forhold til at bygge bro mellem kirken, menigheden og sognets institutioner.

Se tjekliste på konfirmandcenter.dk

>> *Til afslutningsgudstjenesten kunne man mærke på ham (sønnen), at han følte sig hjemme, og at han havde en fest. Vi var benovet over, hvor godt fat han (præsten) har på børnene. Mine forældre gav også udtryk for, hvor positivt overraskede de var over, at kirken og præsten gør en særlig indsats for børn med specielle behov. Så kan man mærke, at kristendom ikke kun er en kirke på en bakke!*

Far til børnekonfirmand med særlige behov

Inddragelse og faglig sparring med specialpædagoger er vigtigt

Kirkens undervisere har sjældent selv en specialpædagogisk uddannelse og som oftest ikke nærmere kendskab til børnene i forvejen. Løbende faglig sparring omkring undervisningen med klasselæreren eller specialskolens fagpædagoger er sikker vejledning. Samtidig er et godt skole- og institutionssamarbejde og ekstra voksenressurser afgørende for undervisningen og for kontakten til forældrene.

>> *Vi er jo nysgerrig på det, for det er noget nyt for børnene, og så vil man jo gerne kunne følge med. Så fortæller lærerne også lidt, fordi de er med og kan se, at vores datter er interesseret og er begejstret, mens hun er i kirke. Når der har været billeder med hjem, der fortæller om, hvad de har lavet, så bliver man glad som forældre og tænker 'Gud, ja, sådan kan man gribe det an!' Man kan se, at kirken er god til at gribe de særheder, som børnene har.*

Mor til børnekonfirmand med særlige behov

Der skal viden til

Specialundervisning kalder på specialviden. Børnekonfirmandundervisning med særlige behov bliver styrket af, at underviseren opsøger faglig kvalificering og efteruddannelse. Der er meget inspiration at hente i fælles planlagte undervisningsforløb, gode, konkrete formidlingsideer og hvordan man kan bygge bro mellem børn med særlige behov og deres familier og sognets menighed. Derudover kræves viden og opmærksomhed på provstiplan omkring denne særlige opgave, så der kan afsættes både faglige og økonomiske ressourcer.

>> *På et kursus fortalte en organist om et salmereg med knuder for hver 40 cm, sådan at hvert enkelt barn, der får det i hånden, instinktivt ved, hvor man skal holde fast, og at man har en plads i kredsen. Når man så synger fx I Østen stiger solen op, så bruges rebet til at understrege teksten, når vi løfter og sænker. Fuldstændig enkelt, hvor man kan følge med i den fælles bevægelse og opleve, at man er bundet sammen. Det er en enkelt pædagogisk ting, som jeg ikke selv kunne finde på, men som jeg har lært af en anden og kan sige tak for.*
Præst

Se konfirmandcenter.dk

? Refleksion

- **Hvordan kan der samarbejdes på tværs af sognene i provstiet for at sikre, at der tilbydes børnekonfirmandundervisning til børn med særlige behov, sådan at der også følger ressourcer (både tid og økonomi) med til denne særlige opgave? Det er ikke umuligt – det er kun umuligt for en kirke at undslå sig!**
- **Hvordan kan der skabes naturlige og troværdige relationer til de institutioner og skoler, der arbejder med børn med særlige behov, sådan at man i samarbejde med pædagoger og forældre kan skabe de bedste rammer for et børnekonfirmandforløb?**
- **Hvordan opbygges et struktureret, liturgisk forløb med mulighed for genkendelighed, konkrete og sanselige anknætningspunkter som fx skattekister, billeder, håndtegn, piktogrammer, tæpper og lystænding?**
- **Hvordan kan der skabes respekt og forståelse for denne særlige indsats og faglige viden både blandt kirkelige kollegaer, menighedsråd, i provstiets administration (i forhold til resursefordeling), samarbejdsskoler og forældre?**

3. Tweens og børnekonfirmander: Hvem er de, og hvad er bestem- mende for deres fritidsvalg?

Hvem er de egentlig, disse børn, der går til børnekonfirmandundervisning? Formelt set er det elever i 3.-4. klasse, men er de børn? Det er de, hvis man spørger forældre og læser beskrivelsen af børnekonfirmander i anordningen, men holder denne forståelse i mødet med den virkelighed, man oplever ude i 'børnekonfirmandstuerne'? Og hvad er det, der optager de yngste tweens i 3.-4. klasse? Er det legeaftaler og fritidsaktiviteter, eller er det også 'tungere' temaer?⁴

'I gamle dage voksede børnekonfirmander op med Kaj & Andrea' – det gør de ikke mere ...

Hvor tidligere generationer af børnekonfirmander voksede op med talende tøjdyr, som, hvis det skulle være rigtig grænseoverskridende, sagde "missetand", vokser nutidens børnekonfirmander op i universer med regnbuefamilier i Sims, strategispil, YouTube, snap-billeddeling

og et Disney-univers, hvor skuespillerne ofte er væsentligt ældre end de karakterer, de spiller. De kaldes også for 'Generation Alpha', som er betegnelsen for den gruppe, der er født fra 2007-8 og frem, hvis kendetegn er, at de er vokset op med skærme fra de blev født. De er reelt de første digitale indfødte, som hjemmevant bevæger sig rundt på diverse virtuelle platforme.

Grænserne mellem den virtuelle og den virkelige verden er mere eller mindre opløst for elever i 3.-4. klasse. Drengene, og i stigende omfang pigerne, har flyttet sig fra de fysiske legepladser til de virtuelle, og det ser ud til at medføre et fritidsliv, hvor piger og drenge interagerer i mindre grad. Grænsen mellem de to verdener eksisterer ikke, og derfor refererer det at være sammen i ligeså høj grad til det samvær, man har gennem skærmen som til det fysiske samvær.

⁴ Pointer i dette tweens-afsnit er fra CUR's bog *Hej Gutter, vi skal altså holde sammen ... perspektiver på tweens, trivsel og fællesskaber*, Benn, Haugegaard m.fl., 2018, Center for Ungdomsstudier.

? Hvilken betydning har det, at et børnekonfirmandforløb er et af de få breddefritidstilbud, hvor drenge og piger mødes og er sammen face-to-face omkring fysiske, aktive aktiviteter?

3.1. Det er ikke længere nok at spørge til, hvordan det gik til fodbold eller spejder ...

Det, at venskaber og fællesskaber opstår og udfolder sig online såvel som offline, giver muligheder for at dyrke og fastholde relationer på nye måder, men det indebærer også nogle udfordringer. De fleste tweens er fortrolige med funktioner og omgangsformer i det virtuelle rum, men de kan have svært at gennemskue rækkevidden af deres

handlinger på nettet, ligesom både kommentarer og billeder let kan misforstås og resultere i konflikter og sårede følelser. Derfor er der brug for voksne, som kan hjælpe børn med at fortolke og navigere i den virkelighed, de oplever online.

Tweens har ikke brug for eksperter, men de har brug for nysgerrige voksne, der kan stille de spørgsmål, der gør, at de kan navigere kompetent i det virtuelle rum. I modsætning til tidligere tiders forholdsvis trygge børneuniverser udfordres børn i dag af 'multiverser', der kræver en mangfoldighed af kompetencer og klare værdier, man kan navigere efter. Undersøgelser viser, at tweens gerne vil snakke om deres virtuelle liv, men det er ikke en samtale, de selv opsøger. Initiativet skal komme fra den voksne.

Dette initiativ er der heldigvis stadig flere forældre, der tager. Dobbel så mange børn i dag som i 2013 oplever, at deres forældre taler med dem om, hvad de laver online, men det store flertal af børn er stadig overladt til sig selv på nettet, hvilket kunne indikere et behov for også at inkludere den dimension i undervisningen.

? Hvordan kan børnekonfirmandforløb inkludere denne dimension sådan, at 'din næste' ikke kun er en, du hører om i beretningen om 'den barmhjertige samaritaner'? 'Din næste' findes også i det virtuelle rum.

3.2. Det skal være sjovt, man skal lære noget og man skal have det godt med de andre!

På trods af det store tidsforbrug foran diverse skærme, finder mange børn stadig tid til at gå til noget i deres fritid, og flertallet er aktive i foreningslivet. Der er dog sket et skift i motiver blandt de foreningsaktive. 'I gamle dage' gik man til noget for at være sammen med sine venner, men som følge af den digitale udvikling er det ikke længere nødvendigt.

>> *Jeg synes, det lød sjovt, at man kunne være sammen med sine venner og prøve at lave noget nyt. Vi har lært meget om Gud, og det er egentlig meget sjovt. Vi har lavet meget kreativt.*
Børnekonfirmand-pige

Det betyder ikke, at det ikke er vigtigt at være sammen med venner i fritidslivet, men det er ikke længere nok. Når man spørger tweens, hvad der er vigtigt, når man 'går' til noget, svarer de i prioriteret rækkefølge: (Bemærk at disse punkter er vigtige motivationspunkter for både drenge og piger).

- **Det skal være sjovt!** – hermed menes ikke den underholdende betydning af sjovt, men sjovt indikerer at der er en god stemning, fordi man engageres følelsesmæssigt med godt humør og engagement.
- **Jeg skal lære noget nyt!** – hvilket for en tween betyder, at man rent faktisk er nysgerrig overfor nyt og gerne vil udvide sin

horisont. Som tween er man i gang med at udforske verdenen udenfor hjemmets fire vægge og er generelt nysgerrig på, hvordan livet også kan leves og anskues.

- **Jeg skal have det godt sammen med de andre og med underviserne.** Det sociale aspekt er altid vigtigt for trivsel, engagement og deltagelse. At have det godt sammen betyder, at der er positive relationer både til kammerater og voksne, og at man forventer, at de voksne tager ansvar for at skabe de gode relationer.

>> *Jeg hørte, der var juniorkonfirmand i kirken, og så tænkte jeg, at det ville være sjovt at prøve. De sagde også, at vi skulle prøve ALLE mulige ting, og så ville det jo måske være sjovt at prøve nogle af de ting. Og så var det jo spændende, at man ikke vidste, hvad man skulle – f.eks. man kommer til en sport, okay så skal man spille fodbold. Og så for at prøve noget nyt.*
Børnekonfirmand-dreng

? Hvordan formidles et børnekonfirmandforløb som sjovt, lærerigt og et sted, hvor man har det godt sammen med de andre og med de voksne?

3.3. Hvem bestemmer?

Bestemmer tweens selv, hvad de vil gå til i fritidslivet? Som forældre til tweens er man stadig med til at bestemme, hvad fritiden skal bruges til, samtidig med at der gives plads til en voksende grad af selvbestemmelse. Som oftest reproducerer forældrene deres egen barndoms fritidsliv og opfordrer derfor børn til at deltage i den samme spejderkreds eller sportsgren, som man selv havde gode erfaringer med. På den anden side er forældre også åbne for en grad af selvbestemmelse, hvis f.eks. børn kommer hjem og siger, at de har hørt om børnekonfirmand henne i skolen, og det lyder sjovt, og derfor gerne vil tilmeldes. Hvis forældrene selv har positive erfaringer med kirkens børne- og ungdomsarbejde, er der en stor chance for, at de bakker op omkring det. Hvis de derimod ikke har gjort sig

erfaringer med kirkens børnearbejde, vil de måske være åbne overfor børnenes ønsker, men tænke skeptisk eller praktisk om, hvordan det kan passe ind i børnenes fritids- og familieliv.

»» *Det er mig, der har bestemt, at hun skal være med – hun ville også gerne selv – men jeg synes helt klart, at det er noget, hun skal være med til. Det er noget, hun ser frem til, hun kommer til at kende kirken og personerne og lære om det her på børneniveau. Det er sjovt, det de laver, og det er godt, at det er på den her måde, altså på børneniveau med lege, aktiviteter og sådan.*

Mor til børnekonfirmand-pige

Uanset hvem de er, og hvem der bestemmer, har børn i 3. og 4. klasse brug for nysgerrige voksne, som uden berøringsangst spørger ind til, hvad der sker i deres liv. Med afsæt i denne viden og med en legende og praktisk-kreativ tilgang, udfordres kirken til at få den enkelte børnekonfirmands historie til at hænge sammen med den store kristendoms historie.

? **Hvordan formidles værdien af et børnekonfirmandforløb til både voksne, der har erfaringer, og til voksne der ikke har erfaring med kirkens børnearbejde – og til børn, som lige er startet på en livsperiode med en stigende grad af selvbestemmelse?**

4. Opsamling

Inspiration

Et børnekonfirmandforløb kan blive et værdifuldt åndehul for børn og et meningsgivende møde mellem børn, kirke og kristendom. Men det fordrer, at man som kirke er sig bevidst om de 'gode ingredienser' i et forløb og kender til det lokale børneliv. Derudover er det vigtigt at have kendskab til, hvad der er vigtigt for børns valg af fritidsinteresser – ikke mindst efter skolereformen. Dette er essentielt, når man udfordres til at skulle sætte ord på og formidle værdien af et børnekonfirmandforløb til børn, forældre, skole, SFO og til kirkens medarbejdere.

Vi håber, at dette idekatalog kan være med til at skabe en bevidsthed om de 'gode ingredienser' og værdien af et børnekonfirmandforløb. Derudover håber vi, at det kan give inspiration til det lokale børnekonfirmandarbejde, og at refleksionerne eventuelt kan bruges som konstruktive oplæg i faglige fællesskaber. Spørgsmål vedrørende kataloget rettes til Hanne Høgild på HKIH@km.dk.

FOLKEKIRKENS
UDDANNELSES- OG VIDENSCENTER

www.fkuv.dk
E: fuv@km.dk
T: 5858 3000